

STEFAN MROZEWSKI'S HOUTSNEDE

DOOR S. P. A B A S

DE Vlaamsch-Hollandsche houtsnede in simplistische zwart-witwaarden is een vlakvorm van naturalistisch zien. Zij is een compromis voor een wezenlijk onverzoenlijk conflict tusschen xylografische aspiraties, ambachtelijk zuiver willen en een picturale werkelijkheid van landschap en volk. De houtsnede bleef schilderachtig in de xylografische camouflage van vorm-vereenvoudiging en compositaire vlakverdeeling. Ten slotte deed zij waarachtig niets anders dan de rijke nuanceeringsmogelijkheden van de kleur in de tegenstellingen en verzoeningen van schaduw-licht herleiden tot de nuance-arme tegenstelling van allersimpelste absolute waarden. Van impressionisme over expressionisme (in de schilderkunst) tot het geschilderde plakkaat was nog een weg, zij het een korte. In het blok was het een stap, gemakkelijk te doen omdat hij schijnlogisch was: wat schijnt logischer dan het blok-vlak te erkennen door het als vlak te verdeelen en te laten spreken?

Maar er is het voorbeeld der Japanners en vooral der oude Japanners. Indien onze houtsnede der laatste kwart-eeuw ongeveer een toppunt was van juist begrepen en ambachtelijk verantwoorde techniek, dan waren de Japanners slechte ambachtslieden. Zij schaamden zich niet de houtsnede op te vatten als in het blok overgebrachte teekening en nog wel penseel-teekening. Nog minder schaamden zij zich later voor de kleur en voor een verfijning van genuanceerde kleur die het drukken met soms een twintigtal blokken voor ééne snede noodig maakte. Desniettemin — waren zij wellicht geen technisch-superieure meesters van de houtsnede? Dat waren zij. Maar hun snede heeft niets van versimpelde schilderachtigheid die tenslotte verarmde schilderachtigheid is, omdat zij geen *p o g i n g* tot ontkenning van het „naturalisme” is, maar een volks-natuurlijk stylisme. Het verschil is essentieel. Omdat de schilderkunst waaruit zij voortkwam zelf gestijld was, hoefde niets ontkend te worden, noch gecamoufleerd.

De „moderne” West-Europeesche houtsnede kon niet onmiddellijk aansluiten op die van oude meesters, omdat de tijdgenootelijke en landgenootelijke schilderkunst daar nog niet aan toe was. Zij ontstond in een tijd toen de laatste nog geen teekenachtigheid herwonnen, maar de kleur, haar bewegingsmogelijkheden en haar mogelijkheden van expressiviteit, opgevoerd had tot een uiterste (van lichtheid meestal tevens). Die teniet doen en niet wezenlijk *a n d e r s* zijn, een lijn-techniek, een graveer-techniek van lijnvormen en lijn-selingen, als een contrapunctiek in het blok en over het